

15. juni 2013

Qimmit qimuttut kiisalu qimmeqarneq qitsuuteqarnerlu pillugit inatsimmut ilitsersuut

Qimmit qimuttut kiisalu qimmeqarneq qitsuuteqarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 18, 30. oktober 1998-imeersoq ilitsersuummi uani annerusumik atorneqassaaq, inatsillu taanna Inatsisartut inatsisaat nr. 28 18. november 2010-meersukkut kiisalu Inatsisartut inatsisaat nr. 23 22. november 2011-meersukkut allanngortinneqarpoq.

Inatsisip siunertaa

Inatsisikkut siunertarineqarpoq Kalaallit Nunaanni qimmit qitsuillu peqqissuunissaasa qularnaarneqarnissaat, kalaallit qimmiat qimuttoq illersussallugu kiisalu inuit, uumasut avatangiisillu qimmit qitsuillu ajoqusiisinnaaneritut illersussallugit.

Inatsimmi pineqarput qimmiutit qitsuutillu sulluunniit, taakku inuussutissarsiutaagaluarpata inuussutissarsiutaanngikkaluarpataluunniit apeqqutaatinnagu. Tamanna isumaqarpoq, qimmit qimuttut piniarnermut uumasuutitullu atorneqartut inatsimmi aalajangersakkanut aamma ilaatinneqartut.

Inatsit malillugu qanoq pisussaaffeqartoqarpa?

Qimmiuteqarlunilu qitsuuteqaraanni pisussaaffiuvoq uumasooq isumannaatsumik pissallugu, sapinngisamillu anniaatinut naalliutinullu allanullu ajoqutaasinnaasunut illersussallugu. Tamanna isumaqarpoq, uumasooq ileqqorissaarnermik uumasunillu illersuineq tunngavigalugit pineqassasoq. Uumasup pisariaqartitai naapertorlugit uumasooq pineqassaaq, assersuutigalugu qimmeq qimuttoq silami issittumi pitussimaneqarsinnaavoq, qitsulli taamaasioqqusaanani, qitsuimmi sivisuumik silamiinneq saperamikku, taamaammallu taamaaliussagaanni uumasumik isumannaatsumik pinerunani.

Kialluunniit qimmeqarlunilu qitsuuteqartup taakku peqqissaartumik paarineqarnissaat, taamatuttaaq nerukkarneqartarnissaat imertinneqartarnissaallu isumagissavaat aamma timimikkut, pissusilersornermikkut peqqinnissamikullu pisariaqartitaat naapertorlugit.

Tassa imaappoq uumasup suunera naapertorlugu nerukkarneqarluni, imertinneqarlunilu paarineqassaaq, assersuutigalugu qitsuk qimmitut qimuttutut sapaatit akunnerini arlaleriarluni qimuttartumut imertiginanilu nerisinneqassanngilaq.

Qimmilli qitsuillu tamarmik pisariaqartitsinerat naapertorlugu nerisaqartinneqarlutillu imertinneqartassapput, taamaaliunngikkaanni inatsit unioqqutinneqassaaq!

Qimmit qitsuillu panertumik nallavissaqartinneqassapput. Tassa imaappoq qimmit qimuttut taseqerajuttumi pitussimaneqartassanngillat panertumik nallavissaminnut inuuttumi.

Qitsuit mattusimajuaannarlugit paarineqassanngillat. Qitsuk aalasinnaasariaqarpoq.

Kialluunniit qimmeqarlunilu qitsuuteqartup taakku ikinnerpaamik ullormut ataasiarlugit takusarneqartarnissaat isumagissavaa, tassani takusarneqartassalluni uumasooq panertumik nallavissaqarnersoq, imeqarnersoq kiisalu nerukkarneqarnissaa isumagalugu. Aammali taamaaliortoqartassaaq qimmit ilaat pituussaarsimanersut, pituutaat ilagussimanersut, ajoqusertoqarsimanersooq il.il. takuniarlugit.

Nakkutilliinissamik piumasaaqat aamma qimminut qeqertani qimmilivinni akuerisaniittunut atuuppoq!

Tassa imaappoq, uumasup pisariaqartitai ukioq kaajallallugu isumagineqartassapput, qimmit qimuttut qimunnerisa nalaaniinnaanngitsoq. Qimmeq aasakkut nerukkarneqarluni, imeqartinneqarlunilu alakkarterneqartassaaq qimoqqilernissaminut nukkissaqarniassammat.

Uumasuutit nerukkarneqanngippata, imilerneqartanngippata, paarineqanngippata nakkutigineqanngippataluunniit tamana politiinut nalunaarutiginninnermik kinguneqarsinnaavoq, tassanilu akiligassinneqarnermik kinguneqarsinnaalluni. Aalajangersakkanik sakkortuumik imaluunniit arlaleriartumik unioqqutitsisoqartillugu sukkulluunniit nersutaateqarnissamut imaluunniit nersutaatinik suliaqarnissamut inerteqqummik pineqaatissiisoqassaaq. Tamanna ima isumaqarpoq uumasuuteqartoqarsinnaajunnaassaaq allalluunniit uumasuutaannik piffissami sivikitsumi soorlu sulinnigiffeqarnermi paarsisinnaajunnaarnermik kinguneqarluni.

Qimmit arfinilinnik qaammateqalereersimasut kalunnernik pitussimassapput, mattusimaneqarlutik, ungaluukkani mattusimaneqarlutik imaluunniit pituutaqartinneqassallutik. Taamaattumik qimmeq kisimiitillugu aneersinneqarsinnaanngilaq!

Aalajangersakkanut ilaatinneqanngillat savaatillit qimmii, qimmit sulisitat naalakkersugaasut, soorlu politiit akileraaruserisullu qimmii kiisalu qimmit illoqarfiup avataani aallaaniarnermut suliffiulluunniit avataatigut sammisaqarnernut atorineqartut aamma naalakkersugaasut, kiisalu qimmit qeqertani qimmilivinni akuerisaniittut. Taamaassappat inunnut qallippata qimmit aqunneqarlutik qarmarneqarlutillu aggersinneqarsinnaassapput.

Qimmimik piginnittuusup, qimmit ajoqusigaannut taarsisussaataavoq. Qimmerisaq aseruisimappat aserugaq taarserneqassaaq.

Meeqqat 16-it inorlugit ukiullit taamaallaat nersutaateqarsinnaapput angajoqqaatik paarsisutilluuniit nakkutilliisorlugit akisussaasoralugillu. Imaangilarli meeqqat 16-it inorlugit ukiullit uumasuteqaqqusaanngitsut, meeqqalli isumaginngippagu angajoqqaat paarsisulluuniit uumasoo akisussaaffigaat.

Inatsit naapertorlugu suna inerteqqutaava?

- Kiisortunik qimmeqarnissaq inerteqqutaavoq.
- Qimminik paatitsisarneq inerteqqutaavoq.
- Qimmit uumatillugit piniariartarfinnut aallaaniartarfinnulluuniit, qimussimik sukkaniuffinnut imaluuniit qimussimik angalanerni qimaannarneqarnissaat inerteqqutaavoq.
- Qimmit qitsuillu uumatillugit nuunnermi aallarnermiluuniit naammattumik nakkutilliisoqartinnagit qimaannarneqarnissaat inerteqqutaavoq. Aallassaguit qimmivit qitsuutivilluuniit paarineqarnissaanik isumaqatigiissusiorsimassaait, taamaaliunngikkuit inatsit unioqutissagaku. Nuunnermi qimmit qitsuutilluuniit paarisinnaanngikkukku paarineqarnissaanik isumaqatigiissusiorsimassaait, taamaaliunngikkuit inatsit unioqutissavat.
- Pamiut siutilluuniit nuunik kipisineq inerteqqutaavoq, uumasut nakorsaat taamaaliunngippat.
- Atortulersorluni allatulluuniit iliorluni qimmit kigutaannik ajoqusiinissaq inerteqqutaavoq. Qimminut qimuttunut tamanna aamma atuuppoq. Taamaalilluni qimmit kigutai kipeqqusaajunnaarnikuupput!
- Qitsuit kukiinik peersinissaq inerteqqutaavoq.
- Qimmip qitsuulluuniit isikkua allangortinniarlugu pilattaasoqassanngilaq.

1. januar 2012 aallarnerfigalugu qimminik makkuninnga piginnineq, eqqussineq piaqqiortitsinerlu inerteqqutaavoq: Pitbull terrier, Tosa inu, Amerikarmiut staffordshire terrieriat, Fila brasileiro, Dogo argentino, Amerikarmiut bulldogiat, Boerboel, Kangal, Aasiap qiterpasissuanit ovtcharka, Kaukasiamit ovtcharka, Ruslandip kujataanit ovtcharka, Tornjak aamma Sarplaninac.

Qimmit qaasuttut sakkortuullu 1. januar 2012 aallarnerfigalugu inerteqqutaalernikunik peqaraanni sumiiffinni kikkut tamarmik ornissinnaasaanniikkaangamik pituutaqartinneqassapput takinerpaamik 2 meteriusussamik aatsarnaveeqquteqartinneqassallutillu. Qimmit taamaattut 1. januar 2012-p kingorna tuniniaqqusaanatillu allanut tunniuteqqusaanngillat.

Qimminik inerteqquataasunik tigummissaqarnissaq, piaqqiortitsinissaq eqqussinissarlu pillugit immikkoortumi ilitersuummi ilaatinneqartumi atuakkit.

Qimminut tunngasunik suliaqarsinnaatitaaneq pineqaatissiinikkut killeqanngitsumik imaluunniit piffissamik killilikkamik arsaarinnissutigineqarsinnaavoq, pineqartoq:

- qimmiminik inunnik uumasunilluunniit saassussititsisimappat qunusaaruteqarsimappalluunniit,
- qimmini inunnik uumasunilluunniit saassussisoq paasereeraluarlugu unitsinniarlugu iliuuseqarsimangippat,
- qimminik paatitsisarsimappat.

Qimminik toqutsineq

Qimmiminik toqutsiniartup sapinngisamik sukkasuumik anniartitsinertaqanngitsumillu toqunneqarnissaat qularnaassavaa.

Ipititsinikkut, qimitsinikkut nivvingaanikkulluunniit toqutsineq inerteqquataavoq. Qimmip aallaallugu toqunneqarnissaa innersuussutaavoq. Uumasut nakorsaat kisimik nakorsaatit atorlugit uumasunik toqutsisinnaapput.

Qimmeq perlerorsorineqarpat niaquatigut aallaanaveersaarneqassaaq, niaqua misissugassann-gorlugu nassiunneqartussaammat.

Qimmit qaasuttut sakkortuullu inatsit unioqquutilugu pigineqartut, eqqunneqarsimasut piaqqiortinneqarsimasulluunniit qimmimik piginnittumut taarsiissuteqarfiunngitsumik politiit akulerunnerisigut toqunneqartassapput piginnittunit akilerneqartussamik.

Qimmit upanninnikkut inunnik uumasunilluunniit allanik kikkaasimasut politiit akulerunnerisigut ingerlaannaq toqunneqartassapput piginnittumit akilerneqartussamik taarsiissuteqarfiunngitsumillu. Tassa imaappoq, qimmeq pitussimalluni pituussaaqqalluniluunniit timmissamik kikkaasumilluunniit soorlu terissamik pisaqaruni toqunneqassanngilaq, taamatut qimmit pissuseqarnerat pissusissamisoorlutut isigisaammat. Qimmeq arnaviaq allap arnavissap piaraanik uiartuisimappat, qimmilluunniit marluk paallutik aappaa toqusimappat politiit ilaatigut uumasut nakorsaat isumasioqatigeriarlugu qimmip pissusaa pissusissamisoorneraq sorraatsuunersorluunniit taamalu toqunneqassanersaq isummerfigissavaat. Politiit qimmii saassussinermi inunnik uumasunilluunniit allanik kiiserujussuartut ilaatinneqassanngillat pisoq sulinerup nalaani pisimappat. Politiit qimmiat sulinerup avataani inunnik uumasunillu saassusilluni kikkaasimasooq ingerlaannaq toqunneqassaaq taarsiinertaqanngitsumik piginnittumullu akiligassamik.

Inatsimmi aalajangersakkat naapertorlugit qimmimik toqutsisoqanngippat pineqaa-tissiissutaasinnaavoq politiinullu nalunaarutigineqarnermik kinguneqarsinnaalluni tassanilu akiliisitsinermik kinguneqarsinnaalluni. Ipititsilluni qimitsilluni nivinngaalluniluunniit toqutsinissamik inerteqqummik sakkortuumik imaluunniit arlaleriarluni unioqqutitsisoqartillugu sukkulluunniit nersutaateqarnissamut imaluunniit nersutaatinik suliaqarnissamut inerteqqummik pineqaatissiisoqassaaq. Tassa imaappoq, uumasuuteqartoqarsinnaajunnaassaaq inuilluunniit allat uumasuutaannik sivikikkaluamilluunniit, soorlu sulinngiffeqarneranni paarsisinnaajunnaassaaq.

Nersutaateqarnissamut imaluunniit nersutaatinik suliaqarnissamut inerteqqummik pineqaatissiineq qaqugumulluunniit atuuttussanngorlugu imaluunniit sivikinnerpaamik ukiumik ataatsimik sivisussusilerlugu pisinnaavoq. Piffissami nersutaateqaqqusaanngiffimmi nersutaateqarsimagaanni akiilisitsisoqarsinnaavoq.

Qimmit angalaannartut toqunneqartarneri

Qimmit angalaannartut, allanut toqqaannartumik navianartorsiorititsisut, piginnittumut taarsiiffiginninnissamut akisussaaffilerneqanngitsumik toqunneqarsinnaapput. Inatsit tunngavioq naapertorlugu inuit piginnittussaataanerannik akuliuttoqarsimappat taarsiisussaataaneq aallaavittut atuuppoq. Taannali aallaavik atuutsinnginneqarsinnaavoq navianartumut pitsaaliuisoqarpat. Tamanna tunngavigalugu Ombudsmandip paasinninnera unaavoq qimmit angalaannartut qaasuttumillu pissuseqartut qimmilluunniit eqimattat angalaannartut navianartorsiorititsisut nalilerneqarpata taarsiinertaqanngitsumik toqunneqarsinnaasut.

Qimmit eqqissisimallutik pisut imaaliallaannaq toqunneqarsinnaanngillat. Qimmeq qimuttoq pituussaarsimappat eqqissillunilu angalaarluni piginnittuanut taarsiissutitaqanngitsumik toqunneqarsinnaanngilaq.

Qimmeq qaasuttoq allanut navianartorsiorititsippat taamaallaat taarsiissutitaqanngitsumik toqunneqarsinnaavoq!

Aalajangersakkanut ilaatinneqanngillat savaatillit qimmii, qimmit sulisitat naalakkersugaasut, soorlu politiit akileraaruserisullu qimmii kiisalu qimmit illoqarfiup avataani aallaaniarnermut suliffiulluunniit avataatigut sammisaqarnernut atorneqartut aamma naalakkersugaasut, kiisalu qimmit qeqertani qimmilivinni akuerisaniittut. Taamaassappat inunnut qallippata qimmit aqunneqarlutik qarmarneqarlutillu aggersinneqarsinnaassapput.

Inatsimmi aalajangersakkat naapertorlugit qimmimik toqutsisoqanngippat pineqaatissiissutaasinnaavoq politiinullu nalunaarutigineqarnermik kinguneqarsinnaalluni tassanilu akiliisitsinermik kinguneqarsinnaalluni. Ipititsilluni, qimitsilluni nivinngaalluniluunniit

toqutsinissamik inerteqqummik sakkortuumik imaluunniit arlaleriarluni unioqqutitsisoqartillugu sukkulluunniit nersutaateqarnissamut imaluunniit nersutaatinik suliaqarnissamut inerteqqummik pineqaatissiisoqassaaq. Tassa imaappoq, uumasuuteqartoqarsinnaajunnaassaaq inuilluunniit allat uumasuutaannik sivikikkaluamilluunniit, soorlu sulinngiffeqarneranni paarsisinnaajunnaassaaq.

Nersutaateqarnissamut imaluunniit nersutaatinik suliaqarnissamut inerteqqummik pineqaatissiineq qaqugumulluunniit atuuttussanngorlugu imaluunniit sivikinnerpaamik ukiumik ataatsimik sivilissusilerlugu pisinnaavoq. Piffissami nersutaateqaqqusaanngiffimmi nersutaateqarsimagaanni akiilisitsisoqarqissinnaavoq.

Qitsuit toqunneqartarnerat

Qitsunnik toqutsiniartup sapinngisamik sukkasuumik anniartitsinertaqanngitsumillu toqunneqarnissaat qularnaassavaa. Ipititsinikkut, qimitsinikkut nivinngaannikkulluunniit qitsunnik toqutsineq inertequtaavoq. Qitsuk toqunneqassappat innersuussutaavoq tamanna pissasoq aallaallugu gas-imilluunniit ipitillugu. Qitsuit aallaallugit gas-imilluunniit ipitillugit uumasut eqqarsaatigalugit illersorsinnaasumik toqutsineruvoq. Qitsuk perlerorsorineqarpat niaquatigut aallaanaveersarneqassaaq, niaqua misissugassanngorlugu nassiuunneqartussaammat.

Inatsimmi aalajangersakkat naapertorlugit qitsunnik toqutsisoqanngippat pineqaatissiissutaasinnaavoq politiinullu nalunaarutigineqarnermik kinguneqarsinnaalluni tassanilu akiliisitsinermik kinguneqarsinnaalluni. Ipititsilluni qimitsilluni nivinngaalluniluunniit toqutsinissamik inerteqqummik sakkortuumik imaluunniit arlaleriarluni unioqqutitsisoqartillugu sukkulluunniit nersutaateqarnissamut imaluunniit nersutaatinik suliaqarnissamut inerteqqummik pineqaatissiisoqassaaq. Tassa imaappoq, uumasuuteqartoqarsinnaajunnaassaaq inuilluunniit allat uumasuutaannik sivikikkaluamilluunniit, soorlu sulinngiffeqarneranni paarsisinnaajunnaassaaq.

Nersutaateqarnissamut imaluunniit nersutaatinik suliaqarnissamut inerteqqummik pineqaatissiineq qaqugumulluunniit atuuttussanngorlugu imaluunniit sivikinnerpaamik ukiumik ataatsimik sivilissusilerlugu pisinnaavoq. Piffissami nersutaateqaqqusaanngiffimmi nersutaateqarsimagaanni akiilisitsisoqarqissinnaavoq.

Qimuttunik qimmeqarfiit pillugit immikkut aalajangersakkat

Inatsimmi matumani qimuttunik qimmeqarfittut paasisariaqarpoq Kitaata sineriaani, Kalaallit Nunaata Avannaani sumiiffiup allorniusap sanimukartup 66-iata avannaatungaa, kiisalu Tunu tamaat kujammut Nunap Isua tikillugu allorniusap tukimukartup kimmut 44-ata kangianut.

Qimuttunik qimmeqarfik kalaallit qimmiinut qimuttunut taamaallaat atuuppoq. Qimminik allanik qimuttoqarfiusunut eqquassinisaaq inerteqqutaavoq. Qimmit sulisinneqartartut, soorlu politiit akileraaruserisullu qimmii qimmillu innarluutillit ikiortaat qinnuteqaateqartoqarneratigut Naalakkersuisut akuerisinnaavaat tamakkunungalu piumasaaqaataasut aalajangersarsinnaallugit - taamatuttaaq qimmit taamaattut kinguaassiorsinnaajunnaarsinneqarnissaat pillugit piumasaaqaateqarsinnaallutik. Taamatut piumasaaqaateqarpoq kalaallit qimmii qimuttut qimminik allanik akuneqatsaaliorneqarnera eqqarsaatigalugu.

Qimmit qimuttut, qimminik qimuttoqarfiusunit anninneqarsimasut aatsaat Naalakkersuisut immikkut akuersissuteqarnerisigut eqquteqqinneqarsinnaapput. Qimmip ataatsimut illersorneqarnissaa nappaatinillu aarlerinaatip minnerpaaffimmiitinnissaa tamatumani peqquataavoq.

Qimuttoqarfiit avataanni qimuttunik qimmeqaqqusaanngilaq, Naalakkersuisullu tassunga akuersissuteqarsinnaanatik. Qimuttoqarfiit avataanni qimminik qimuttunik pilersooqannginnissaa tassani qularnaarniarneqarpoq, tassami qimuttoqarfiit pilersinneqarsimapput qimmeq immikkuullarisoq taanna illersorniarlugu.

Kalaallit qimmii anisuumik mannessanilluuniit nuutsivigineqassapput aatsaat Naalakkersuisut immikkut akuersissuteqarnerisigut.

Qimminik qimuttoqarfinni qimuttoqarfiunngitsunilu qitsuuteqartoqarsinnaavoq.

Inatsit malillugu nakkutilliineq uparuaanerlu

Kialuuniit qimmeq qitsulluuniit eqqunngitsumik pineqarsoriguniuk tamanna uumasut nakorsaanut imaluuniit politiinut imaluuniit kommuneqadimut ingerlaannaq nalunaarutigissavaa.

Uumasut nakorsaat, politiit kommuneqadiluuniit nalunaarut pillugu Naalakkersuisut immikkoortortaanut (Uumasut nakorsaqaarfianut) ilisimatsissapput. Naalakkersuisut immikkoortortaata (Uumasut nakorsaqaarfiata) politiit kommuneqadiluuniit eqqunngitsumik pinnittoqartutut naatsorsuuteqartoqarsinnaanersoq pillugu nalunaaruteqassaaq.

Qimmit qitsuilluuniit eqqunngitsumik pineqarpata akisussaasoq uumasup pineqarnera pillugu politimesterimit uparuarneqarsinnaavoq, assersuutigalugu uumasup nerisinneqarnissaanik imertinneqarnissaanilluuniit.

Uumasooq napparsimappat iluarsineqarsinnaanngitsumilluuniit ajoqusersimappat politimesteri uumasup toqunneqarnissaanik peqquisinnaavoq uumaannassaguni naalliuppallaassappat,

assersuutigalugu uumasoq ajoqusersimappat annanneqarsinnaananilu politimesteri peqqusisinnaavoq uumasumik piginnittumut taarsiinertaqanngitsumik toqutsinissamik peqqusilluni.

Peqqussut allaganngorlugu nalunaarutigineqassaaq uumasumullu akisussaasoq oqaaseqarnissaminik periarfissinneqassaaq, aaqqiivigineqaqqusallu piginnittutut oqaaseqarfigisinnaallugit. Uumasup naalliukkunnaarsinneqarnissaa pissutigalugu imaluuniit akisussaasoq aallarsimasutut naatsorsuutigineqarpat pisariaqarnera naapertorlugu tamanna atuutissanngilaq.

Peqqussut malinneqanngippat uumasoq politimesterip aalajangigaanik toqutsinneqarsinnaavoq inuttaanut taarsiinertaqanngitsumik.

Peqqussumik pisimagaanni imaluuniit uumasuummik toqutsisoqarsimappat peqqussutip maleruarneqarsimannginnera peqqutigalugu suliamik eqqartuussivimmut suliassanngortsittisoqarsinnaavoq. Aalajangiinerup pineqartumut nalunaarutigineqarneranit ullut 14-it qaangiutsinnagit tamanna pillugu qinnuteqaat politimesterimut saqqummiunneqassaaq.

Eqqartuussivinnut tunniussineq kingumoortumik sunniuteqarnaviannngilaq. Ima isumaqarpoq, aalajangiineq (peqquneqarneq) kinguartinneqarnaviannngilaq suliami eqqartuussisoqarsimatinnagu.

Qimmit qimuttut kiisalu qimmeqarneq qitsuuteqarnerlu pillugit inatsisartut inatsisaanni nr. 18, 30. oktober 1998-imeersup saniatigut Uumasunik illersuineq pillugu Inatsisartut inatsisissaattut nr. 25, 18. december 2003-meersumi allannguuteqartukkat qimmeqarneq qitsuuteqarnerlu pillugit inatsit atuupput.

Taakku saniatigut aamma kommunet qimmeqarneq qitsuuteqarnerlu pillugit maleruaqqusaqarput uumasuutilinnut malinneqartussanik.